

EPR: korte naam, klein beestje, maar grote gevolgen in geval van schadeclaims!

Juridisch kader eikenprocessierupsbestrijding

Het afgelopen jaar heeft dit diertje mij behoorlijk aan het werk gehouden. En soms uit mijn slaap. Net als- vermoed ik- de rest van boombeherend Nederland! Om goed het juridisch kader rondom EPR-bestrijding in kaart te kunnen brengen, heb ik veel onderzoek verricht naar EPR en veel hierover geschreven.¹ Want boombeherend Nederland wil graag weten hoe het allemaal zit en heeft daarbij een waslijst met vragen.

Auteur: mr. Kitty Goudzwaard

Voorbeelden uit die vragenwaslijst zijn:

Mag ik spuiten omdat de volksgezondheid gevaar loopt en mag ik als uitvoerder dan gewoon de Flora- en faunawet negeren?

Mogen dieren in de buurt van EPR gewoon in de wei blijven staan, of overtreedt de gemeente dan een wet?

Krijgt de aannemer te maken met de milieuwetten?

Wat zijn de regels voor het afvoeren van het EPR-afval?

Komt de Arbowetgeving bij bestrijding ook nog eens om de hoek kijken en heeft dat gevolgen?

Kan een gemeente, als zij niet bestrijdt, aansprakelijk zijn voor schade?

Mag je Xen Tari als aannemer spuiten in een particuliere tuin? Etc. etc.

Kosten en baten

Waar de boombeheerder echter het meeste mee zit: is er een verplichting tot bestrijding? Want het bestrijden is niet meer een zaak van incidenten, maar een grote kostenpost. In het werkveld is goed te merken dat boombeheerders zo langzamerhand murw zijn. Murw van iedere nieuwe of oude verplichting die op hun bord ligt. Gemeenteraden roepen op tot bezuiniging en dan valt de blik al snel op de afdeling Groen. En probeer als goed boombeheerder dan maar eens te laveren tussen kosten en baten. Welke zaken horen zeker op orde te zijn? Waar moet men zeker geld aan uitgeven en waaraan liever niet? Gaat men wel of geen VTA-controle of wel of geen EPR-bestrijding uitvoeren? Momenteel krijg ik bijvoorbeeld veel vragen over het nalaten van VTA-controles en mogelijke aansprakelijkheidstelling voor schade. Ik hoop over dat onderwerp

iets te vertellen in een volgende uitgave van Boomzorg. In dit artikel vertel ik iets over verplichtingen rondom EPR.

Verplichting gemeente?

EPR kan door de brandharen gezondheidsklachten geven. Het ligt dus voor de hand dat de overheden daarom maatregelen nemen om deze overlast te beperken. Is dit echter een verplichting en voor wie? De afdeling Groen kijkt momenteel ook over de eigen portemonnee heen. En ziet daarbij misschien andere partijen die hun steentje kunnen bijdragen. Is de GGD niet de aangewezen partij om de bestrijding ter hand te nemen? Dit is in enkele stadsdelen van Amsterdam al het geval. Daar verzorgt de GGD de aanbestedingsprocedure. In sommige gemeenten is men echter nog niet zeker of er überhaupt voor overheden een plicht is tot bestrijden. Want waarom zou een gemeente moeten bestrijden? Staat de verplichting in een wet? Lastig is dat een gemeente 'verplichtingen'

¹ Zie o.a.: mr. B.M. Visser & mr. A.V.K. Goudzwaard, *Juridisch kader in relatie tot Eikenprocessierups-problematiek*, Den Haag: Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit 2011.

kan hebben om te voorkomen dat zij aansprakelijk is voor schade. Maar ook 'hardere' verplichtingen kan hebben die voortkomen uit wetten en regels. De noodzaak tot bestrijden is er echter wel degelijk. En wel om te voorkomen dat een gemeente aansprakelijk is voor schade, maar ook op grond van wetten en regels.

Aansprakelijk voor schade

Als een boom van de gemeente schade veroorzaakt, dan kan degene die schade lijdt proberen de gemeente aansprakelijk te stellen. EPR die in een boom zit of EPR-resten op een perceel kunnen echter óók schade veroorzaken. De rechtbank Roermond oordeelt al in 2008 over een schadeclaim rondom EPR. Een boer stelde dat zijn hooi door EPR-resten onbruikbaar was geworden en hield de gemeente hiervoor aansprakelijk. De gemeente had echter wel geprobeerd EPR te bestrijden en was om die reden volgens de rechter niet aansprakelijk. De rechter stelde wel duidelijk dat de gemeente –nu de gezondheid in het geding was– een plicht tot bestrijding had. En een plicht tot het geven van voorlichting. De gemeente had voor de bestrijding allerlei adviezen ingewonnen. Dat die adviezen niet goed uitpaktten vond de rechter (toentertijd) niet verontrustend. De gemeente had naar beste weten gehandeld en dat was voldoende.

Uit rechtspraak -die niet over EPR gaat- volgt dat een gemeente voor gevaar gericht moet waarschuwen. Dat geldt ook bij de aanwezigheid van gevaar door EPR. Het lintje, dat voor de aanneemer bedoeld is om hem op de aanwezigheid van EPR te wijzen, is dan misschien niet voldoende. Het moet voor de argeloze voorbijganger echt duidelijk zijn wat het gevaar is en op welke plaats. Komt EPR volop voor langs een doorgaand fietspad, dan is een afzetting of omleiding meer op zijn plaats.

Heeft een bordje 'niet aansprakelijk voor schade' nog enige betekenis? Eigen schuld dikke bult? Van zo'n bordje mag echter niet teveel verwacht worden. Weliswaar kan de bezoeker van een terrein mogelijk enige eigen schuld hebben aan schade door EPR; een gemeente kan zich door een dergelijk bordje niet vrijwaren voor aansprakelijkheid.

Kortom, een gemeente die geen schadeclaims wil krijgen neemt maatregelen!

Wat-waar-wanneer?

Wanneer is er sprake van schade? Wanneer moet men welke maatregelen nemen? Op dit alles zal

een gemeente een inschatting op moeten maken.

- Uit rechtspraak komen de volgende algemene 'handvaten'.
- Zal de schade ernstig zijn? Dan moeten er meer maatregelen genomen worden. Bij scholen bijvoorbeeld moet men meer bestrijden.
- Is er een groter risico op schade? Dan moeten er meer maatregelen genomen worden. Bij voorbeeld een evenement nabij of onder eiken.
- Zijn (voorzorg)-maatregelen vrij eenvoudig? Dan moeten deze zeker genomen worden.
- Een overheid heeft meer verplichting tot het nemen van maatregelen dan een burger.

Wetten en regels

Heeft een gemeente ook op grond van haar eigen regelgeving, een mogelijke verplichting tot bestrijden? Dat lijkt inderdaad zo te zijn. Heeft een gemeente een Bouwverordening met daarin het verbod op hinderlijk ongedierte op erven en terreinen? Dan moet de gemeente dit verbod ook handhaven. En dus ook zelf nakomen op haar eigen erven en terreinen. In het ergste geval kan een burger bij de gemeente zelfs een handhavingsverzoek indienen. Een verzoek bijvoorbeeld tot aanpak van de buurman die weigert iets te doen aan zijn eiken vol EPR. Ook de Woningwet schrijft voor dat geen hinder van erven af mag komen. Overtreding van de Bouwverordening in samenhang met de Woningwet is een economisch delict.

Dieren kunnen gezondheidsklachten krijgen door weidegang in de buurt van EPR. De Gezondheids- en welzijnswet voor dieren kan in dat geval gevolgen hebben. Deze wet geeft een zorgverplichting die op een ieder rust. Dit houdt in dat een gemeente die terreineigenaar is en weet heeft van dierenleed door EPR, zij een zorgplicht heeft. Op die verplichting kan ook gehandhaafd worden.

Conclusie

We kunnen dus opmaken dat gemeenten, boom – en terreineigenaren/beheerders wel degelijk verplichtingen hebben om EPR actief te bestrijden. Ook waarschuwing en voorlichting behoort tot die taak.

Meer informatie nodig? Stuur dan een mail naar Kitty.Goudzwaard@CobraPlanadviseurs.nl. Op de site van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit is bovendien het volledige onderzoek 'Juridisch kader in relatie tot Eikenprocessierupsproblematiek' te vinden. Daar kan de boombeheerder ook een lijst met veel gestelde vragen en daarbij horende antwoorden vinden.

mr. Kitty Goudzwaard is boomjuriste bij Cobra planadviseurs. Lezers kunnen vragen stellen over het artikel via het mailadres: kitty.goudzwaard@cobraplanadviseurs.nl.